



KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Harju Maakohus, Tallinna kohtumaja
Kohtunik	Marget Henriksen
Otsuse tegemise aeg ja koht	22.02.2019.a Tallinnas
Tsiviilasja number	2-15-12922
Tsiviilasi	AB Flivik Shipping hagi XXX ja XXX vastu võlgnevuse nõudes
Tsiviilasja hind	2500 eurot
Menetlusosalised ja nende esindajad	Hageja: AB Flivik Shipping (registrikood: 556853-5263) Hageja lepinguline esindaja: vandeadvokaat Kaimo Räppo (e-post: kaimo.rappo@mercatoria.ee) Kostja 1: XXX (isikukood XXX) Kostja 2: XXX (isikukood XXX) Kostjate lepinguline esindaja: vandeadvokaat Margus Lentsius (e-post: margus@lentsius.ee)
Menetluse liik	21.02.2018 toimunud kohtuistungil ja edasi TsMS § 403
RESOLUTSIOON	lg 1 alusel kirjalikus menetluses.
Hagi jätta rahuldamata.	
Menetluskulude jaotus	
Menetluskulud jätta AB Flivik Shipping kanda.	

Edasikaebamise kord

Kohtuotsusele võib esitada apellatsioonkaebuse 30 päeva jooksul alates kohtuotsuse kättetoimetamisest, kuid mitte hiljem kui viie kuu möödumisel otsuse avalikult teatavastegemisest. Apellatsioonkaebus tuleb esitada otse Tallinna Ringkonnakohtule asukohaga Pärnu mnt 7 Tallinn. Ringkonnakohus võib kaebust menetleda kirjalikus menetluses, kui ei esitata taotlust kohtuistungi pidamiseks. Juhul, kui menetlusosaline taotleb menetlusabi kohtule esitatava kaebuse või taotluse koostamiseks peab menetlusabi taotleja tegema seaduses sätestatud tähtaja järgimiseks tähtaja kestel ka menetlustoimingu, mille tegemiseks ta menetlusabi taotleb, eelkõige esitama kaebuse. Kaebuse põhjendamiseks või riigilõivu tasumiseks või kaebuses esineva sellise puuduse kõrvaldamiseks, mis on seotud menetlusabi taotlemisega, annab kohus mõistliku tähtaja pärast menetlusabi andmise taotluse lahendamist, kui nimetatud taotlus ei olnud esitatud põhjendamatult või tähtaja pikendamise eesmärgil. See ei välista menetlustähtaja ennistamist.

Hageja nõue ja põhjendused

Hagiavalduse kohaselt 30.01.2015 edastas AB Flivik Shippingu lepinguline esindaja vandeadvokaat Kaimo Rääpo JGC Forest OÜ-le (pankrotis) pankrotihoiatuse seoses JGC Forest OÜ (pankrotis) poolt AB Flivik Shipping esitatud arvete tasumata jätmisega. 10.03.2015 esitas JGC Forest OÜ (pankrotis) likvideerija XXX Pärnu Maakohtule pankrotiavalduse. Pärnu Maakohus võttis 12.03.2015 määrusega menetlusse JGC Forest OÜ (pankrotis) poolt esitatud pankrotiavalduse ja nimetas ajutiseks pankrotihalduriks Ly Määrsoo. 06.04.2015 esitas Ly Määrsoo Pärnu Maakohtule ajutise pankrotihalduri aruande. Aruandest nähtuvalt on võlgnikul pankrotiavalduse esitamise hetkeks vara 1002,82 eurot ja kohustusi kokku vähemalt 365 614,55 eurot, mille muuhulgas moodustavad likvideerija selgituste kohaselt Rorvik Skob AB Holteryd saadud ettemaks 105 007 eurot ja võlgnevus Flivik Shipping AB-le 245 542,98 eurot. Ajutine pankrotihaldur tegi ettepaneku pankrotimenetlus lõpetada panrotti välja kuulutamata raugemise tõttu. 07.04.2015 kohtumäärusega tegi kohus võlgnikule, võlausaldajatele ja kolmandatele isikutele ettepaneku tasuda 14 päeva jooksul pankrotimenetluse raugemise vältimiseks ja pankrotimenetluse jätkamiseks kulude katteks 2500 eurot. 23.04.2015 tasus Kaimo Rääpo Advokaadibüroo pankrotimenetluse raugemise vältimiseks ja pankrotimenetluse jätkamiseks kulude katteks 2500 eurot. 28.04.2015 kuulutas Pärnu Maakohus välja JGC Forest OÜ (pankrotis) pankroti ja määras pankrotihalduriks Ly Määrsoo.

JGC Forest OÜ (pankrotis) raamatupidamise dokumentidest ning ettevõtte likvideerimisaruandes sisalduvas tegevusaruandest nähtub, et hiljemalt märtsis 2014 ületasid ettevõtte võlad (s.h. tasumata AB Flivik Shipping arved summas 245 542,98 eurot) oluliselt tema varasid ning JGC Forest OÜ (pankrotis) oli püsivalt maksejõuetu. Alles 11.03.2015 esitas likvideerija XXX JGC Forest OÜ (pankrotis) nimel kohtule pankrotiavalduse ja kohus määras ajutise pankrotihalduri 12.03.2015.

XXX, olles ettevõtte ainuosanik ning juhatuse liige teadis, et JGC Forest OÜ (pankrotis) on maksejõuetu hiljemalt märts 2014 ning et XXX ei esitanud kohtule pankrotiavaldust. Selle asemel, et esitada õigeaegselt pankrotiavaldus, otsustas XXX 22.09.2014 ettevõtte lõpetada ning hageja nõuet ignoreerides asus ühes määratud likvideerija XXX ega ettevõtet varadest tühjaks kandma (muuhulgas omandades isiklikult ettevõttele kuuluva sõiduauto ning rahalisi vahendeid "tasaarvelduste" ja "laenulepingute" alusel.

JGC Forest OÜ (pankrotis) likvideerijaks on alates 22.09.2014 XXX. Kuivõrd JGC Forest OÜ (pankrotis) likvideerimisaruandes sisalduvast tegevusaruandest nähtub, et ettevõtte oli juba likvideerimise alustamisel maksejõuetu, pidi likvideerija maksejõuetusest teadma juba tema nimetamisest alates. Sama nähtub ka JGC Forest OÜ (pankrotis) ajutise pankrotihalduri aruandest (nt aruande punkt 7 jm). Seega pidanuks likvideerija 20 päeva jooksul alates enda ametisse nimetamisest esitama kohtule pankrotiavalduse. XXX esitas kohtule JGC Forest OÜ (pankrotis) pankrotiavalduse alles 11.03.2015, millega rikkus ÄS § 180 lg 5 1 sätestatud kohustust. Selle asemel, et legitiimselt toimides esitada koheaselt pankrotiavaldus, asus XXX hageja nõuet ignoreerides (kuigi selle olemasolu oli temale teada) ettevõtet likvideerima ning ettevõtte varasid sellest välja kandma (muuhulgas ka endaga isiklikult seotud ettevõttesse Causa Õigusbüroo). Ka pärast 30.01.2015 hageja lepingulise esindaja poolt edastatud pankrotihoiatust ei esitanud likvideerija pankrotiavaldust. Selle asemel jätkas ta ettevõtte varade väljakandmist ning alles pärast JGC Forest OÜ (pankrotis) täielikult tühjaks pumpamist esitas 10.03.2015 pankrotiavalduse kohtule.

Hageja on õigustatud PankrS § 30 lg 3 alusel nõudma deposiidina tasutud summa hüvitamist isikutelt, kes on oma kohustusi rikkudes jätnud pankrotiavalduse õigeaegselt esitamata.

Hageja palub kostjatelt välja mõista hageja kasuks JGC Forest OÜ (pankrotis) pankrotimenetluse katteks deposiiti kantud summa 2500 eurot ja jätta menetluskulud kostjate kanda.

Kostja I seisukoht

Kostja I ei võta hagi õigeks ega tunnista tema vastu suunatud nõudeid. Kostja I palub jätta hagi rahuldamata ja menetluskulud hageja kanda.

Kostja I leiab, et tal ei olnud kohustust esitada pankrotiavaldust, kuna JGC Forest OÜ (pankrotis) ei olnud püsivalt maksejõuetu ajal, mil kostja I oli äriühingu juhatuse liige.

Hagejal ei olnud nõuet OÜ JGC Forest (pankrotis) vastu 2014. aasta märtsis ning seda ei ole ka käesoleval ajal. Kostja I vaidleb vastu hageja väidetele, mille kohaselt OÜ JGC Forest (pankrotis) vastutas laeva lasti eest. Äriühing ei vastutanud lasti eest. Otsene vale on hageja poolt väidetud, justkui oleks Stockholmi Kaubanduskoja Arbitraažikohus teinud otsuse OÜ JGC Forest (pankrotis) kahjuks.

Kostja I ei ole äriühingut „varadest tühjaks kandnud“ ega „täielikult tühjaks pumbanud“.

Hagiavalduses esitatud väite kohaselt on deposiidi pankrotimenetluse raugemise vältimiseks on tasunud Kaimo Räppo Advokaadibüroo OÜ. Kostja ei ole näinud deposiidi tasumise maksekorralduse selgitust, kuid hagiavaldusest ei nähtu, et hageja oleks esitanud tõendeid selle kohta, et makse tehti Flivik Shipping AB eest.

Kostja II seisukoht

Kostja II ei võta hagi õigeks ega tunnista tema vastu suunatud nõuet. Kostja II vaidleb hagile täies ulatuses vastu.

Kostja II leiab, et hagejal ei ole õigust nõuda deposiiti tasutud summa hüvitamist, kuna hageja makset ei teinud. PankrS § 30 lg 3 annab nõudeõiguse vaid makse teinud isikule. Deposiidi tasumise maksekorralduselt nähtub, et ülekande on teinud Kaimo Räppo Advokaadibüroo OÜ (registrikood: 12537082). Nõude üleminek makse teinud isikult hagejale on tõendamata.

Kostja II ei vaidlusta asjaolu, et ta oli JGC Forest OÜ (pankrotis) likvideerija. Kostja II esitas pankrotiavalduse 10. märtsil 2015.a ning tal ei olnud kohustust pankrotiavaldust varem esitada. Teabe ja dokumentide alusel, mis likvideerija valduses olid, ei olnud alust arvata, et äriühing on püsivalt maksejõuetu.

Likvideerijal on pankrotiavalduse esitamise kohustus, kui selgub, et likvideeritava osaühingu varast ei jätku võlausaldajate kõigi nõuete rahuldamiseks (ÄS § 210). Asjaolu, et osaühingu varast ei pruugi võlausaldajate kõigi nõuete rahuldamiseks piisata, üheselt selgunud ei ole. Äriühingul puudusid vahendid pankrotimenetluse väliselt hageja nõude põhjendatuse üle vaidlemiseks, mistõttu esitas kostja II pankrotiavalduse. Pankrotimenetluse üks ülesannetest on võlausaldajate ja nende nõuete väljaselgitamine.

JGC Forest OÜ (pankrotis) tegutses puidu ostmise ja müügiga. Äriühing ostis puitu peamiselt Vene Föderatsioonist ja müüs seda Rootsi ja Taani Kuningriigi äriühingutele. Vastab tõele, et Vene Föderatsiooni tolliametnikud pidasid 28. veebruaril 2014.a kinni kaubalaadungi, mida tarniti hagejale. Väär on hagiavalduses esitatud väide, et kaubalaadungi eest vastutas JGC Forest OÜ (pankrotis). Laadungi eest vastutas AB Flivik Shipping. Väide, et Rootsi vahekohus on teinud otsuse JGC Forest OÜ (pankrotis) kahjuks on samuti väär. Hagejal ei ole nõuet JGC Forest OÜ (pankrotis) vastu.

Pankrotihalduri esialgne arvamus, et äriühingu püsiv maksejõuetus kujunes välja 2014. aasta veebruaris, on põhjendamata. Selline hinnang on antud ex post vaateleja poolt, kel hinnangu andmise ajal (30. juuni 2015.a) oli oluliselt rohkem informatsiooni, kui juhatuse liikmel või likvideerijal kaubalaadungi kinnipidamise ajal ning sellele vahetult järgnenud perioodil. Äriühingu püsiva maksejõuetuse väljakujunemise aja kindlaksmääramisel on vale lähtuda vaid retrospektiivsest hinnangust. Kaubalaadungi hõivamise hetkel ei olnud selge, kes või mis asjaoludel on laadungi kinni pidanud ega seegi, kui kaua laadungit kinni hoitakse.

Juhatuse liikmel ja likvideerijal on kohustus seada esiplaanile äriühingu huvid. Sarnases olukorras ei ole äriühingu huvides kohane pankrotiavalduse esitamine. Olulisem on faktiliste asjaolude väljaselgitamine, olukorra hindamine ja läbirääkimiste pidamine lahenduse leidmise eesmärgil. Sellega tegelesid kostjad kaubalaadungi kinnipidamise järgselt. Hageja on lähtunud ebaõigest eeldusest, justkui oleks juhatuse liikme (ja hilisemalt likvideerija) ainus kohane reaktsioon olnud pankrotiavalduse esitamine.

PankrS § 30 lg 3 tuleb sisustada konservatiivselt. Vaid siis, kui on tuvastatud täpne ajahetk, mil tekkis äriühingu püsiv maksejõuetus, saab rääkida juhatuse liikme või likvideerija tegevusetusest. Riigikohtu praktika kohaselt tuleb äriühingu maksejõuetust hinnata nii objektiivse kui subjektiivse kriteeriumi alusel. Võlgniku maksejõuetuse objektiivsel kindlakstegemisel tuleb hinnata kõiki äriühingu majanduslikku olukorda mõjutavaid olulisi asjaolusid kogumis, mitte üksnes üksikut kohustust. Püsiva maksejõuetuse tuvastamine eeldab tervikliku hinnangu andmist nii äriühingu varalisele seisundile kui ka majandustegevuse tõenäolisele tulevikuperspektiivile. Hagejal ei ole JGC Forest OÜ (pankrotis) vastu nõuet, mistõttu ei olnud kummalgi kostjal kohustust pankrotiavaldust esitada. Pankrotihalduri ülesandeks on PankrS § 55 lg 3 p 1 kohaselt võlausaldajate nõuete väljaselgitamine ning pankrotivara moodustamise korraldamine. Mida haldur on teinud, selgitamaks välja kaubalaadungi saatus ning AB Flivik Shipping nõude põhjendatus, ei ole kostjale II teada.

Kostja II ei ole rikkunud oma kohustusi ega jätnud pankrotiavaldust õigeaegselt esitamata. PankrS § 30 lg 3 kohaldamiseks puudub alus.

Kohtuotsuse põhjendused

Kohus, tutvunud kohtule esitatud materjalidega ning hinnanud tõendeid kogumis leiab, et hagi tuleb jätta rahuldamata. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 5 lg 1 järgi menetletakse hagi poolte esitatud asjaolude ja taotluste alusel, lähtudes nõudest. Sama paragrahvi lg 2 sätestab, et pooltel on võrdne õigus ja võimalus oma nõuet põhjendada ja vastaspoole esitatu ümber lükata või sellele vastu vaielda. Pool määrab ise, mis asjaolud ta oma nõude põhjendamiseks esitab ja milliste tõenditega neid asjaolusid tõendab. TsMS § 436 lg 2 järgi kohus rajab otsuse üksnes asjas esitatud ja kogutud tõenditele.

Poolte vaidlustamata asjaolude ja esitatud tõendite alusel loeb kohus tuvastatuks:

- 1) 10.03.2015 esitas JGC Forest OÜ (pankrotis) likvideerija XXX Pärnu Maakohtule pankrotiavalduse (I kd lk 185-188).
- 2) Pärnu Maakohus võttis 12.03.2015 määrusega menetlusse JGC Forest OÜ (pankrotis) poolt esitatud pankrotiavalduse ja nimetas ajutiseks pankrotihalduriks Ly Mürsoo (I kd lk 66-68).
- 3) 23.04.2015 tasus Kaimo Räppo Advokaadibüroo OÜ pankrotimenetluse raugemise vältimiseks ja pankrotimenetluse jätkamiseks kulude katteks 2500 eurot (I kd lk 44).
- 4) 28.04.2015 kuulutas Pärnu Maakohus välja JGC Forest OÜ (pankrotis) pankroti ja määras pankrotihalduriks Ly Mürsoo.
- 5) Kostja I XXX oli JGC Forest OÜ juhatuse liige 03.07.2012-26.09.2014 ja kostja II XXX oli JGC Forest OÜ likvideerija 26.09.2014-29.04.2015 (I kd lk 54-56).

Kuna kumbki pool ei ole selles osas teise poole väiteid vaidlustanud, loeb kohus nimetatud faktilised asjaolud tõendatuks TsMS § 231 lg 2 ja 4 alusel ning esitatud dokumentaalsete tõenditega.

Hageja palub kostjatelt solidaarselt välja mõista Kaimo Räppo Advokaadibüroo kaudu JGC Forest OÜ (pankrotis) pankrotimenetluse katteks deposiiti kantud summa 2500 eurot. Hageja leiab, et kuna kostjad on rikkunud oma kohustusi jättes pankrotiavalduse õigeaegselt esitamata, siis on hagejal õigus nõuda kostjatelt tema poolt pankrotimenetluse katteks kohtu

deposiiti kantud 2500 euro hüvitamist. Kostja I vastuväidete kohaselt ei olnud tal kohustust esitada pankrotiavaldust, kuna JGC Forest OÜ (pankrotis) ei olnud püsivalt maksejõuetu ajal, mil kostja I oli äriühingu juhatuse liige. Hagejal ei olnud nõuet OÜ JGC Forest (pankrotis) vastu 2014. aasta märtsis ega ka käesoleval ajal. Samuti vaidleb kostja I vastu hageja väidetele, mille kohaselt OÜ JGC Forest (pankrotis) vastutas laeva lasti eest. Otsene vale on hageja poolt väidetud, justkui oleks Stockholmi Kaubanduskoja Arbitraažikohus teinud otsuse OÜ JGC Forest (pankrotis) kahjuks. Kostja II vastuväidete kohaselt jääb jälgimatuks, mis asjaoludest hageja järeldab, et JGC Forest OÜ (pankrotis) oli maksejõuetu 2014.a märtsis või likvideerimismenetluse alustamisel või mis alusel süüdistab hageja likvideerijat „varade välja kandmises“. Kostja II esitas pankrotiavalduse 10. märtsil 2015 ning tal ei olnud kohustust pankrotiavaldust varem esitada. Teabe ja dokumentide alusel, mis likvideerija valduses olid, ei olnud alust arvata, et äriühing on püsivalt maksejõuetu. Kostja II vastuväidete kohaselt vastab tõele, et Vene Föderatsiooni tolliametnikud pidasid 28. veebruaril 2014.a kinni kaubalaadungi, mida tarniti hagejale. Väär on hagiavalduses esitatud väide, et kaubalaadungi eest vastutas JGC Forest OÜ (pankrotis). Laadungi eest vastutas AB Flivik Shipping. Väide, et Rootsi vahekohus on teinud otsuse JGC Forest OÜ (pankrotis) kahjuks on samuti väär. Hagejal ei ole nõuet JGC Forest OÜ (pankrotis) vastu.

PankrS § 30 lg 3 alusel esitatud nõude rahuldamise eeldused on järgmised: (i) nõude esitaja peab olema teinud PankrS § 30 lg 1 järgse makse; (ii) pankrotiavaldus peab olema jäetud õigeaegselt esitamata; (iii) pankrotiavalduse esitamise esitamine peab olema selle isiku kohustus, kelle vastu nõue on esitatud.

Hageja väidab, et ta on tasunud JGC Forest OÜ pankrotimenetluse raugemise vältimiseks ja pankrotimenetluse jätkamiseks kohtu deposiiti 23.04.2015 2500 eurot. Kostjad väidavad, et hagejal ei ole PankrS § 30 lg 3 sätestatud nõudeõigust, sest hageja ei ole tõendanud, et hageja on teinud kohtu deposiiti makse JGC Forest OÜ pankrotimenetluses. Kostja väidab, et hagiavaldus punktis 1.6 on hageja selgelt avaldanud, et makse tegi Kaimo Rappo Advokaadibüroo OÜ ja nõude üleminek hagejale on tõendamata. Kohutule esitatud tõenditest nähtuvalt 23.04.2015 tasus Kaimo Rappo Advokaadibüroo OÜ Rahandusministeeriumi kontole 2500 eurot ja selgitusse on märgitud 2-15-3808 (I kd lk 44). Asja materjalist ei nähtu, et Kaimo Rappo Advokaadibüroo OÜ-l oleks nõue JGS Forest OÜ vastu ja sellest tulenevalt huvi vältida JGC Forest OÜ pankrotimenetluse raugemist. Kostjad ei ole esile toonud, millise teise võlausaldaja eest võis Kaimo Rappo Advokaadibüroo OÜ tasuda kohtu deposiiti 2500 eurot. Lisaks sellele on tavapärane, et advokaadibürood tasuvad riigile oma klientide eest ja nimel kohtule riigilõivu, deposiiti ja tagatise. Eeltoodust tulenevalt peab kohus usutavaks hageja väidet, et Kaimo Rappo Advokaadibüroo OÜ poolt on 27.06.2014 kohtu deposiitkontole tasutud 2500 hageja eest ja nimel.

Kohus märgib, et ei nõustu kostjate seisukohaga, et PankrS § 30 lg 3 on ette nähtud üksnes olukordadeks, kus deposiidina tasutud raha ei ole võimalik üldreegli alusel pankrotivara arvelt tagastada. Kohus leiab, et PankrS § 30 lg 3 lõige ei ole seadnud deposiiti tasutud summa hüvitamise nõuet pankrotiavalduse õigeaegselt esitamata jätnud isiku vastu sõltuvusse sellest, kas tasutu on võimalik tagasi saada pankrotipesast PankrS § 146 lõike 1 punktis 4 või § 150 lõike 1 punktis 6 alusel tulenevalt PankrS § 30 lg 4 sätestatutust. Seega ei oma nimetatud käesoleva vaidluse lahendamisel tähendust.

Hageja on kostja I vastu nõuet esitades tuginenud osaniku ja juhatuse liikme kohustusele esitada pankrotiavaldus. Osaniku vastav kohustus tuleneb ÄS §-st 176, mille kohaselt, kui osaühingul on netovara vähem kui pool osakapitalist või vähem kui seaduses ette nähtud minimaalne suurus, peab osanik võtma tarvitusele abinõud: 1) osakapitali vähendamise või suurendamise tingimusel, et netovara suurus moodustaks seeläbi vähemalt poole osakapitalist ja vähemalt käesoleva seadustiku §-s 136 nimetatud osakapitali suuruse või muu seaduses sätestatud osakapitali minimaalse suuruse või 1¹) muude abinõude tarvitusele võtmise, mille

tulemusena osaühingu netovara suurus moodustaks vähemalt poole osakapitalist ja vähemalt käesoleva seadustiku §-s 136 nimetatud osakapitali suuruse või muu seaduses sätestatud osakapitali minimaalse suuruse; 2) osaühingu lõpetamise, ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise või 3) pankrotiavalduse esitamise.

Äriseadustiku § 180 lõikest 5¹ tuleneb osaühingu juhatuse kohustus esitada osaühingu pankrotiavaldus viivitamata, kuid mitte hiljem kui 20 päeva möödumisel alates maksejõuetuse ilmnemisest, kui osaühing on maksejõuetu ning maksejõuetus ei ole tema majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine.

Hageja on kostja II vastu nõuet esitades tuginenud likvideerija kohustusele esitada pankrotiavaldus. ÄS § 209 lg 1 kohaselt likvideerijatel on juhatuse õigused ja kohustused, mis ei ole vastuolus likvideerimise olemusega. ÄS § 210 kohaselt, kui likvideeritava osaühingu varast ei jätku võlausaldajate kõigi nõuete rahuldamiseks, peab likvideerija esitama pankrotiavalduse. Nimetatud säte ei näe ette ajalist piirangut pankrotiavalduse esitamiseks.

Pooled vaidlevad selle üle kas kostjad on oma kohustust rikkunud. Seega pooltevahelise vaidluse lahendamisel omab kesket tähendust küsimus, kas ja millal muutus JGC Forest OÜ maksejõuetuks. Kohus on hagejale 05.02.2016 määruses selgitanud, et juhindudes PankrS § 30 lg 3 sätestatust tuleb hagejal tõendada, millal muutus võlgnik püsivalt maksejõuetuks, kuna sellest sõltub, millal tekkis kostjatel kohustus esitada pankrotiavaldus. Juhul kui hageja on tõendanud JGC Forest OÜ maksejõuetuks tekkimise aja, siis PankrS § 30 lg 3 teise lause kohaselt peab isik, kelle vastu nõue esitatakse vaidluse korral tõendama, et ta ei ole pankrotiavalduse õigeaegse esitamata jätmisega oma kohustusi rikkunud.

PankrS § 1 lg 2 sätestab, et võlgnik on maksejõuetu, kui ta ei suuda rahuldada võlausaldaja nõudeid ja see suutmatuse ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Sama paragrahvi 3. lõike kohaselt on juriidilisest isikust võlgnik maksejõuetu ka siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Riigikohus on 14.12.2011 otsuses nr 3-1-1-85 -11 leidnud järgmist: Püsiva maksejõuetuse tuvastamine eeldab tervikliku hinnangu andmist nii äriühingu varalisele seisundile kui ka majandustegevuse tõenäolisele tulevikuperspektiivile. Üldjuhul ei ole võlgniku püsivat maksejõuetust võimalik tuvastada üksnes mõne raamatupidamisliku näitaja - sh netovara seisundi või kahjumi suuruse - alusel. See on vaid üks asjaolu, mida tuleb võlgniku maksejõulisuse hindamisel kindlasti arvesse võtta, kuid millest ei saa automaatselt järeldada, et äriühing on pankrotiseisus. Seega tegemaks kindlaks, kas äriühing oli mingiks ajaks muutunud objektiivselt püsivalt maksejõuetuks, tuleb hinnata kõiki võlgniku majanduslikku olukorda mõjutavaid olulisi asjaolusid kogumis, keskendumata vaid ühele kriteeriumile või näitajale. Lisaks netovarale tuleb analüüsida ka teisi raamatupidamisandmeid, samuti võlgniku äriplaani perspektiivikut, kui selline äriplan eksisteerib (vt Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 28. oktoobri 2011. a otsus kriminaalasjas nr 3-1-1-49-11, p-d 17, 19 ja 21). Seega võlgniku maksejõuetuse objektiivsel kindlakstegemisel tuleb hinnata kõiki äriühingu majanduslikku olukorda mõjutavaid olulisi asjaolusid kogumis, mitte üksnes üksikut kohtustust.

Kohus nõustub kostjatega, et hageja on alusetult käsitletud kostjaid solidaarvõlgnikena. VÕS § 65 lg 1 sätestab, et kui mitu isikut peavad täitma kohustuse solidaarselt (solidaarvõlgnikud), võib võlausaldaja nõuda kohustuse täielikku või osalist täitmist kõigilt võlgnikelt ühiselt või igaühelt või mõnelt neist. Sama paragrahvi lg 2 kohaselt solidaarkohustus tekib, kui mitu isikut peavad täitma sama sisuga kohustuse, mille täitmist võib võlausaldaja nõuda vaid ühe korra, samuti muul seadusest sätestatud juhul või tehingu alusel ja lg 3 kohaselt solidaarkohustus tekib samuti siis, kui kohustus on jagamatu. Kohus on eelnevalt tuvastanud, et kostja I oli JGC Forest OÜ juhatuse liige 03.07.2012-26.09.2014 ja kostja II oli JGC Forest OÜ likvideerija 26.09.2014-29.04.2015. Seega ei ole kostjad olnud samaaegselt JGC Forest OÜ (pankrotis) juhatuse liikmed ega likvideerijad. Hageja heidab mõlemale kostjale ette pankrotiavalduse õigeaegset esitamata jätmist. Kuna kostjad ei ole olnud samaaegselt JGC Forest OÜ (pankrotis)

juhatuse liikmed ega likvideerijad, siis ei saa kohtu hinnangul kostjate vastutus põhineda samal etteheidetaval sündmusel, vaid nõude aluseks olevad faktilised asjaolud on erinevad. Seega ei saa kostjad vastutada hageja ees solidaarvõlgnikena.

Hageja on oma nõude puhul hagiavalduses tuginenud JGC Forest OÜ (pankrotis) ajutise halduri Ly Mürsoo aruandele ja JGC Forest OÜ (pankrotis) pankrotihalduri Ly Mürsoo poolt PankrS § 132 lg 1 alusel 30.06.2015 kohtule esitatud ettekandele, samuti JGC Forest OÜ likvideerimisaruandele. Hageja väidab, et JGC Forest OÜ objektiivne maksejõuetus tekkis seoses kaubalaadungi kinnipidamisega- just see oli asjaolu, kus võlgniku majanduslikku olukorda iseloomustavad andmed on sellised, mis annavad objektiivsele ja asjatundlikule kõrvalseisjale alust pidada võlgnikku püsivalt maksejõuetuks. Hageja hinnangul kui võrrelda likvideerimisbilanssi, samuti võlgniku enda pankrotiavaldust ja sellele lisatud võlanimekirja, mille hulka kuulub hageja nõue summas 245 000 eurot, siis on ilmne, et maksejõuetuse tingis vaidlusaluse kaubalaadungi kinnipidamine ning ka sel hetkel oleks pidanud juhatus esitada pankrotiavalduse.

Kohus tuvastab, et JGC Forest OÜ (pankrotis) ajutise pankrotihalduri Ly Mürsoo poolt 06.04.2015 Pärnu Maakohtule esitatud ajutise halduri aruande kohaselt on JGC Forest OÜ (likvideerimisel) vara 1002,82 eurot ja kohustusi summas 365 614,55 eurot. Ajutine haldur on seisukohal, et maksejõuetus on püsiva iseloomuga, sest teadaolevad kohustused ületavad varasid 364 511,73 euro võrra. Maksejõuetuse põhjusena on ajutine haldur välja toonud, et Vene Föderatsiooni tolliteenistus arestis 28.02.2014 JGC Forest OÜ kaubalaadungi, mis oli määratud transportimiseks Rootsi Kuningriiki firmale Flivik Shipping AB-le. Kuna JGC Forest OÜ (likvideerimisel) vastutas lasti kaotsimineku eest, pöördus Flivik Shipping AB Stockholmi Kaubanduskoja Arbitraži, mis tegi lahendi võlgniku kahjuks. Flivik Shipping AB esitas 30.01.2015 JGC Forest OÜ-le (likvideerimisel) pankrotihoiatuse nõudega 2 299 055,84 SEK ehk 245 542,98 eurot (I kd lk 91-99). Kohus tuvastab, et JGC Forest OÜ (pankrotis) pankrotihaldur Ly Mürsoo poolt 30.06.2015 Pärnu Maakohtule esitatud pankrotihalduri ettekande kohaselt on haldur seisukohal, et maksejõuetuse tekkimise aeg on veebruar 2014, kui Vene Föderatsiooni tolliteenistus arestis kaubalaadungi, mis oli transportimiseks Rootsi Kuningriiki firmale Flivik Shipping AB. Kuna JGC Forest OÜ (pankrotis) vastutas lasti kaotsimineku eest, pöördus Flivik Shipping AB Stockholmi Arbitraži, mis tegi lahendi võlgniku kahjuks. 30.01.2015 esitas Flivik Shipping AB JGC Forest OÜ-le (likvideerimisel) pankrotihoiatuse nõudega 2 299 055,84 SEK ehk 245 542,98 eurot (I kd lk 62-65).

Harju Maakohtu 30. november 2016 määrusega määras kohus läbi viia JGC Forest OÜ (pankrotis) püsiva maksejõuetuse tuvastamise aja ja põhjuste väljaselgitamiseks ekspertiis ja ekspertiisi tegemine teha ülesandeks audiitor Sergei Tšistjakovile. 28.02.2017 kohtule esitatud ekspertarvamuse koostamisel on aluseks võetud asjaolu, et 22.09.2014 otsustas ettevõtte omanik lõpetada äriühingu tegevuse, kuna seoses Vene Föderatsiooni majanduspolitse poolt oli 2014 aprillis üle võetud laevatäis puitmaterjali, mille saajaks on Rootsi ettevõtte Flivik Shipping A.B.. Kauba saaja teatas, et kavatseb esitada Stockholmi KTK Arbitražikohtule hagi JGC Forest OÜ vastu kogusummas ligi 600 000 euro. Nimetud info põhjal on ekspert teinud järeldused, et tuleks teha kaks põhimõttelist netovara väärtuse korrigeerimist: 1) Eeldusel, et varudes on ettemakse tehtud lasti eest, mille üle äriühing on kaotanud kontrolli, tuleb tekkepõhiselt kanda kuluks lasti eest tehtud ettemakse 194 348 eurot. 2) Eeldusel, et lepingupooled teavad, milline on Flivik Shipping A.B. lepingukohase hüvitisnõude suurus (tegevusaruande kohaselt 600 000 eurot) JGC Forest OÜ-le ja selle hüvitamise kohustise tekkemoment, milleks on eeldatavasti põhjusliku sündmuse toimumise kohta. Selle tulemusena väheneks JGC Forest OÜ omakapital ehk netovara 600 000 euro võtta. Eeltoodust tulenevalt on ekspert asunud seisukohale, et nimetatud tehingud viiksid netovara negatiivseks (166 387 eurot- 194 438 eurot- 600 000 eurot= -627 961 eurot). Ekspertarvamuse kokkuvõtte kohaselt oli JGC Forest OÜ püsivalt maksejõetu PankrS § 1 lg 3 tähenduses alates 2014. veebruar –märtsist (II kd lk 75-80).

Kohus märgib, et eeltoodust nähtuvalt on JGC Forest OÜ ajutine haldur ja pankrotihaldur Ly Mürsoo lähtunud oma aruannete esitamisel sellest, et Vene Föderatsiooni tolliteenistus arestis 28.02.2014 JGC Forest OÜ kaubalaadungi, mis oli määratud transportimiseks Rootsi Kuningriiki firmale Flivik Shipping AB-le ja kuna JGC Forest OÜ vastutas lasti kaotsimineku eest ning Stockholmi Kaubanduskoja Arbitraažikohus on JGC Forest OÜ-lt välja mõistnud Flivik Shipping AB kasuks 2 299 055,84 SEK ehk 245 542,98 eurot. Kohtule esitatud ekspertarvamuses on ka Sergei Tšistjakov lähtunud sellest, et Flivik Shipping AB pöördus Stockholmi Kaubanduskoja Arbitraaži, mis tegi 28. novembril 2014 lahendit JGC Forest OÜ (pankrotis) kahjuks. Kohus leiab, et eelnimetatud väide ei vasta tõele. Kohtule esitatud 29. november 2014 Stockholmi Kaubanduskoja Arbitraaži vahekohtu otsuse kohaselt on menetlus lõpetatud poolte taotlusel. Kohtuotsusest nähtuvalt 17. novembril 2014 võttis Flivik oma vahekohtumenetluse taotluse tagasi, tingimusel, et i) kumbki pool kannab ise oma kulud ning ii) vahekohus jätab vahekohtuasja läbi vaatamata, ilma, et see piiraks edasist menetlust. JGC on nõustunud nendel tingimustel vahekohtuasja lõpetamisega (I kd, 121-123, II kd lk 137-140). Kohtule jääb arusaamatuks, kuidas on pankrotihaldur saanud JGC Forest OÜ maksevõime osas seisukoha võtmisel aluseks võtta seisukoha, et Stockholmi Kaubanduskoja Arbitraažikohus on JGC Forest OÜ-lt välja mõistnud Flivik Shipping AB kasuks 2 299 055,84 SEK ehk 245 542,98 eurot, kui sellist otsust ei ole kunagi tehtud. Kohus märgib, et vahekohtu otsus menetluse lõpetamise kohta on käesoleva tsiviilmaterjalide hulgas olemas ja kohtule jääb arusaamatuks, mis on ka ekspert Sergei Tšistjakov otsustanud seda eirata ja on asunud hoopis seisukohale, et Stockholmi Arbitraažikohus on teinud otsuse JGC Forest OÜ kahjuks. Kohus leiab, et selline eksitus, kas tahtlik või mitte, näitab Sergei Tšistjakovi pinnapealset suhtumist temale antud ülesandesse. Kohus märgib, et lisaks selle põhineb Sergei Tšistjakovi pool antud arvamus oletusel, et varudes on ettemakse tehtud lasti eest, mille üle äriühing on kaotanud kontrolli ja ta on teinud järelduse, et seetõttu tuleb tekkepõhiselt kanda kuluks lasti eest tehtud ettemakse 194 348 eurot. Samuti põhineb eksperdiarvamus oletusel, et Flivik Shipping AB-l on JGC Forest OÜ vastu nõue summas ligi 600 000 eurot. Nimetatud oletustest tulenevalt on ekspert teinud arvutuse ja leidnud, et JGC Forest OÜ omakapital on negatiivne. Kohus asub seisukohal, et kuna Sergei Tšistjakovi poolt koostatud ekspertarvamus põhineb oletustel ning ebaõigetel eeldustel, siis on tegemist ebausaldusväärse tõendiga ja kohus jätab selle käesoleva asja lahendamisel tähelepanuta. Samuti ei saa lähtuda JGC Forest OÜ maksejõuetuse tekkimise ja selle aja tuvastamisel pankrotihaldur Ly Mürsoo poolt esitatud arvamusel, sest ka pankrotihalduri poolt esitatud arvamus tugineb ebaõigetele väitele, et Stockholmi Kaubanduskoja Arbitraažikohus on JGC Forest OÜ-lt välja mõistnud Flivik Shipping AB kasuks 2 299 055,84 SEK ehk 245 542,98 eurot.

Kohtule esitatud Urmas Võimre 15.05.2017 ekspertarvamuses, mida kohus käsitleb TsMS § 272 lg 2 alusel dokumentaalse tõendina, on leitud järgmist: JGC Forest OÜ (pankrotis) pankrotimenetluses eksisteerib mitmeid küsitavaid asjaolusid, mille alusel on võimatu öelda, millal ja kas äriühing püsivalt maksejõuetuks muutus. Küsitavateks asjaoludeks peab Urmas Võimre muuhulgas, a) Flivik Shipping AB nõude summa, õigusliku aluse ning sissenõutavaks muutmise aja ebaselgust, sest pankrotimenetluses on esitatud üksnes arvete nimekiri ja arved, kuid puudub nõude aluseks olev leping, teadmata on nõudesumma kujunemise alus, hagi nõude tunnustamiseks Flivik Shipping AB esitanud ei ole jne. b) Rorvik Skob AB Holteryd ettemaks, mille osas JGC Forest OÜ pankrotimenetluses nõudeavaldust esitanud ei ole- puudub selgus, kas tegemist on JGC Forest OÜ kohustusega või muu tehinguga. Ajutise halduri aruandest alates käsitletakse seda kui JGC Forest OÜ kohustust, kuigi ettemakse teinud isiku hilisem käitumine (nõudeavalduse esitamata jätmine) seda ei kinnita. Urmas Võimre on asunud seisukohale, et 2014.a märtsis ei saanud JGC Forest OÜ olla maksejõuetu, kuivõrd kõikidest Flivik Shipping AB arvetest oli märkimisväärne osa seisuga märts 2014 esitamata. Märtsis 2014 polnud isegi teada, kas ja millal Peterburis kinni peetud alus vabastatakse, mistõttu JGC Forest OÜ-l puudus teadmine, milliseks võib kujuneda Flivik Shipping AB arvete summa (arvestamata siinkohal Flivik Shipping AB nõude ebaselgust). Urmas Võimre on asunud

seisukohale, et ei ole võimalik vastata küsimusele, millal muutus JGC Forest OÜ (pankrotis) objektiivne maksejõuetus ilmseks hoolikale asjatundliku kõrvaltvaatajale (hinnates ex ante meetodil), sest hoolikas ja asjatundlik kõrvalseisja järeldab, et Flivik Shipping AB nõue on ebaselge ja kinnitada maksejõuetust ebaselge nõude puhul ei ole võimalik (II kd lk 143-148).

Riigikohus on 22.02.2017 otsuses tsiviilasjas nr 3-2-1-163-16 punktis 17 märkinud, et kui võlgnik vaidleb võlausaldaja nõudele põhjendatult vastu, tuleb võlgniku maksejõulisust hinnata võlausaldaja väidetava nõudeta. Kui võlgnik on maksejõuetu ka ilma vaidluselust nõuet arvestamata, tuleb hinnata, kas võlgniku maksejõuetus on püsiv. Eeltoodust tulenevalt ei saa JGC Forest OÜ maksejõulisuse hindamisel arvestada Flivik Shipping AB nõudega. Kohtule esitatud JGC Forest OÜ (pankrotis) 19.08.2015 toimunud nõuete kaitsmise protokollist nähtuvalt on tunnustatud XXX võlanõue summas 488,14 eurot ja XXX nõue summas 601 eurot (II kd lk 140). Seega on 19.08.2015 nõuete koosolekul tunnustatud nõuete kogusumma 1 100,14 eurot. JGC Forest OÜ pankrotihaldur Ly Mürsoo poolt 17.01.2019 Pärnu Maakohtule esitatud JGC Forest OÜ (pankrotis) jaotusettepaneku kohaselt on tunnustatud järgmised nõuded: XXX võlanõue summas 499,14 eurot täies ulatuses II järgi nõudena, XXX võlanõue summas 601 eurot, täises ulatuses II järgu nõudena ja XXX võlanõue 5665 eurot tunnustatud tuginedes PankrS § 119 lg-le 5 III järgu nõudena. JGC Forest OÜ pankrotihaldur Ly Mürsoo poolt esitatud jaotusettepanekust nähtuvalt tsiviilasjas nr 2-15-14033 on kohus keeldunud AB Flivik Shipping hagi nõude tunnustamiseks menetlusse võtmisest (III kd lk 81-84). Kohtule esitatud pankrotihalduri Ly Mürsoo erinevad aruanded näitavad, et läbivalt on pankrotivara olnud nõuetest ja pankrotimenetluse kulude rohkem ja asjaolu, et vara hulk ületab kohustuste hulka, välistab püsiva maksejõuetus olemasolu (I kd 62-64, lk 91-99).

Kohtule esitatud tõendeid kogumis hinnates asub kohus seisukohale, et JGC Forest OÜ (pankrotis) ei olnud 2014 ega 2015 püsivalt maksejõuetu ning heas usus tegutsev objektiivne ja asjatundlik kõrvalseisja ei oleks ajavahemikul 28. veebruarist 2014.a (laeva kinnipidamine) kuni 10. märtsini 2015.a (pankrotiavalduse esitamine) arvanud teisiti.

Kohus leiab, et isegi kui asuda seisukohale, et 10.03.2015 kostja II poolt Pärnu Maakohtule pankrotiavalduse esitamise ajal oli JGC Forest OÜ maksejõuetu, siis puuduvad tõendid, et kostjad oleksid oma hoolsuskohustust rikkunud ja pankrotiavalduse esitamine ei toimunud õigeaegselt.

Hageja on kostja I vastu nõuet esitades tuginenud juhatuse liikme kohustusele esitada pankrotiavaldus. Juhatuse liikme kohustus esitada pankrotiavaldus tuleneb ÄS § 180 lg-st 5¹ ning eeldab ühingu püsivat maksejõuetust (+ 20 päeva). Kohus on tuvastanud eelnevalt, et kostja I oli JGC Forest OÜ (pankrotis) juhatuse liige kuni 22. septembrini 2014.a. Kohtule esitatud tõenditest ei nähtu, et selle ajani oleks alust arvata, et JGC Forest OÜ (pankrotis) on püsivalt maksejõuetu. Eeltoodust tulenevalt asub kohus seisukohale, et kostja I ei ole juhatuse liikmena rikkunud pankrotiavalduse esitamise kohustust.

Hageja on kostja II vastu nõuet esitades tuginenud likvideerija kohustusele esitada pankrotiavaldus. ÄS § 210 kohaselt, kui likvideeritava osaühingu varast ei jätku võlausaldajate kõigi nõuete rahuldamiseks, peab likvideerija esitama pankrotiavalduse. Kohus on eelnevalt tuvastanud, et kuna Flivik Shipping AB on 17. novembril 2014 võtnud oma vahekohtumenetluse taotluse tagasi ja Stockholmi Kaubanduskoja Arbitraaži vahekohtu 29. november 2014 otsuse kohaselt on menetlus lõpetatud poolte taotlusel, siis sai kostja II kohtu hinnangul lähtuda sellest, et Flivik Shipping AB-l puudub nõue JGC Forest OÜ vastu seoses Vene Föderatsiooni tolliteenistuse poolt 28.02.2014 JGC Forest OÜ kaubalaadungi arestimisega. Rorvik Skog AB Holtery ei ole nõudnud oma ettemaksu tagasi. Sellest tulenevalt on kohus seisukohal, et kostjal II JGC Forest OÜ likvideerijana ei olnud alust eeldada, et JGC Forest OÜ varast ei jätku kõiki võlausaldajate nõuete rahuldamiseks. 30. jaanuaril 2015 on Flivik Shipping AB esitanud JGC Forest OÜ-le pankrotihoiatuse (I kd lk 189). Kostja väitel sai ta selle kätte veebruaris ja Flivik Shipping AB arved jõudsid kostjale II alles pankrotihoiatusele

lisatuna. Kuna ÄS § 210 ei näe likvideerijale ette ajalist piirangut pankrotiavalduse esitamiseks ja olukorras, milles 2 kuud pärast hageja poolt kostjale II pankrotihoiatuse esitamist on esitanud kohtule JGC Forest OÜ pankrotihavaldus, ei ole kostja II rikkunud õigeaegse pankrotiavalduse esitamise kohustust. Seega kulus täiendav aeg võlausaldaja väidetava nõude sisukuse hindamisele. Likvideerija on andnud oma hinnangu nõude perspektiivile, kui kajastas seda bilansivälise nõudena. Et mitte rikkuda oma kohustusi, esitas likvideerija 10. märtsil 2015.a pankrotiavalduse, kuigi ei nõustunud Flivik Shipping AB nõudega. Kostja II poolt esitatud seletuses võlgniku maksejõuetuse kohta 2014 aastal oli Sankt Peterburgi sadamas laaditud laevale 400 m3 palke, mis pidi lepingujärgselt minema Rootsi selle kauba ostjale. Laadungi maksumuseks oli 600 00 eurot. Ootamatult tõkestas Vene tolliteenistus laeva lahkumise ja tollitöötajad nõudsid altkäemakse. Võlgnik keeldus altkäemaksu tasumast ja selle tulemusena ei lubatud laeva koos laadungiga Peterburi samast välja. Lõppkokkuvõtteks vastutas JGC Forest OÜ kui kauba tarnija lasti kaotsimineku eest. Kauba tellija pöördus Stockholmi Kaubanduskoja Arbitraaži, mis tegi lahendi võlgniku kahjuks (I kd lk 187-188). Nagu on kohus eelnevalt tuvastanud Stockholmi Kaubanduskoja Arbitraažikohus ei ole teinud otsust, mille kohaselt JGC Forest OÜ oleks Flivik Shipping AB kasuks välja mõistetud kahju hüvitist, samuti ei ole JGC Forest OÜ (pankrotis) pankrotimenetluses tunnustatud Flivik Shipping OÜ nõue. Kohus leiab, et Flivik Shipping AB nõudega seonduv oli ilmselgelt 2015. aastal ebaselge ja viimase 4 aasta jooksul on tuvastamist leidnud, et antud nõue on alusetu. Seega kohtu hinnangul on ka kostja II ebaõigesti hinnanud pankrotiavalduse esitamisel Flivik Shipping AB nõuet JGC Forest OÜ maksejõulisuse hindamisel. Sellest tulenevalt asub kohus seisukohale, et olukorras, kus JGC Forest OÜ ei olnud selgelt maksejõuetu, ei saanud kostjal II olla kohustust esitada pankrotiavaldus enne kui see tegelikult esitati ja kosja II ei ole rikkunud enda hoolsuskohustust.

Eeltoodust tulenevalt asub kohus seisukohale, et hagi tuleb jätta rahuldamata.

Menetluskulude jaotus

TsMS § 173 lg 1 ja 4 kohaselt asja menetlenud kohus esitab menetluskulude jaotuse menetlusosaliste vahel kohtuotsuses või menetlust lõpetavas määruses. Menetluskulude jaotuses näeb kohus ette, millised menetluskulud keegi menetlusosalistest peab kandma. Vajaduse korral määrab kohus kindlaks menetluskulude proportsionaalse jaotuse menetlusosaliste vahel. TsMS § 162 kohaselt hagimenetluse kulud kannab pool, kelle kahjuks otsus tehti. Kuna hagi jääb rahuldamata, siis jäävad poolte menetluskulud hageja kanda.

Kohud määrab TsMS § 177 lg 2 alusel menetluskulude suuruse kindlaks mõistliku aja jooksul kohtuotsuse jõustumisest.

/allkirjastatud digitaalselt/

Marget Henriksen
kohtunik